

לֹא אָמַר לָהֶן וְלֹא אָמְרוּ לוֹ אֵין אַחֲרָיִין זֶה לָזֶה, כל זמן שלא אמרו זה לזה בפירוש, אף שהיו שם מעשים ורמזים המראים שהם סומכים זה על זה (רמב"ם בפיה"ש), ואפילו היה כן בליבם (רמב"ם קרבן פסח ג, ו, וראה כסף משנה שם).

אָחֵד מֵאֵלּוּ בָּא לוֹ אֶצֶל אֵלּוּ וְאָחֵד מֵאֵלּוּ בָּא לוֹ אֶצֶל אֵלּוּ, כי אי אפשר שישתלקו כולם, כמבואר בגמ' להלן (צט, א) שאסור להניח את הפסח בלא מינויים (רש"י). ויש שהוסיפו, שחובה שישאר מנוי על הפסח לפחות אחד מעיקר המינויים, והיינו אחד שהיה מנוי בשעת הקדשת הקרבן, כי רק הוא יכול למנות את האחרים עמו (רש"י ורבנו חננאל להלן שם).

וְשֵׁל עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה, היינו עשרה חבורות של עשרה בני אדם כל אחת (תפארת ישראל יין ו), וכמו כן בכל מנין אחר, ומלבד שיהיה מנין החבורות כמנין המינויים בכל חבורה, וכגון אם ישנם ששה חבורות, צריך שיהיה בכל חבורה וחבורה ששה מינויים (ע"פ מאירי).

שְׁנֵים שֶׁנִּתְעַרְבוּ פִּסְחֵיהֶן זֶה מוֹשֵׁף לוֹ אָחֵד וְזֶה מוֹשֵׁף לוֹ אָחֵד וְכו', ואי אפשר לנהוג כמו בשאר קדשים של שני אנשים שנתערבו, שאנו מקריבים כל אחד לשם מי שהוא בעליו (ראה זבחים ע"ב), שבשונה מקדשים אין הפסח נאכל אלא למנוי, ואף אם יקריב שניהם כל אחד לשם מי שמנוי עליו, מספק כל זמן שלא ברור איזה פסח שלו, אסור לו לאכול מהפסח, ויוצא שבשעת שחיטתו הוא פסח שאין לו אוכלים, והוא פסול כפסח שנשחט שלא לאוכליו (ראה לעיל ס"א, א), אם לא יעשה כמבואר במשנה (תוס' ר"ד). ויש שסובר שאף מי שאינו מנוי על הפסח, אף שאינו יוצא בזה ידי חובתו, ואינו מקיים מצוה באכילתו, אעפ"כ אינו אסור לאכול מבשר הפסח, שלא מצינו על זה לא לאו ולא עשה, ואם כן גם במקום ספק על המינוי אין איסור לאכול ממנו, מכל מקום כל זמן שאין עושים כמבואר במשנה, עדיין אינו מבורר בשחיטת הפסח מי הם אוכליו לשם מצוה, וזה גם כן בכלל שוחט את הפסח שלא למנויי שפסלו (ר"ש משאנן בביאורו על התורת כהנים צו פרשה ט, ז).

וְכֵן הֵם אוֹמְרִים אִם שְׁלִי הוּא פֶּסַח זֶה וְכו' וְאִם שְׁלֵף הוּא פֶּסַח זֶה יְדֵי מְשׁוּכּוֹת מְשָׁלִי וְנִמְנָתִי עַל שְׁלֵף, ואין הם יכולים להסתלק לגמרי ואז לחזור ולהתמנות כל אחד בשלו, כיון שאסור להשאיר את הפסח בלא מנויים, כמבואר בגמ' להלן (צט, א) ואף שהם מסתלקים ומתמנים בבת אחת, אין דינו כפסח שנשאר בלי מינויים, משום ש'כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו' (חז"א א"ח קכד לף ז), ואין הם יכולים להתמנות על אחד ואז לחזור ולהסתלק כל אחד מהשני, כי מנוי על שני פסחים לא נחשב מנוי (רש"י). ואף שמצאנו שיכול אדם להתמנות על שני פסחים לאחריות, שאם יאבד אחד עדיין ישאר לו השני (ראה להלן צז, א), היינו שבשעת הקדשו של השני לא חל עליו עדיין שם פסח גמור ואינו צריך מינויים, אבל אם כבר נעשה פסח גמור אסור להשאיר את הפסח בלא מינויים (חז"א שם).

גִּמְרָא. וְהָא קָא מִייתִי קֳדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל, וגזירת חכמים היא, שלא להביא קרבן שממעט זמן אכילתו ושמא יבוא בחינם לידי נותר (קריית ספר פסולי המוקדשין ו; שואל ומשיב תניינא ד, קמג). ויש שסובר שהוא אסור מהתורה, והוא בכלל מה שדרשו (ערכין כט, א) שאסור לשנות מקדושה לקדושה (מהרש"ם א, נט, בדעת הראב"ד, וראה אבן האזל פסולי המוקדשין ו, ז).

וְאֵכִיל לָהֶן בְּתוֹרַת כְּבוֹד בַּעַל מוֹם, ואף שיש כאן רווח להקדש אם היו מוכרים את שתי הבהמות באטליז, כי בזה יקבל יותר מעות כדי לקנות שלמים בדמי היפה שלהם, ומצאנו היתר לזלזל בכבוד משום רווח להקדש, חידש רבא שזה דוקא במקום שיש תועלת לכבוד עצמו, אבל לזלזל בכבוד בשביל תועלת לשלמים זה אין אנו מתירים (צל"ח, ע"פ רש"י פסחים ע"ב, א ד"ה ידעו [השני]).

וְהֵלֵךְ וּמִצָּא וְשָׁחַט וְהֵם לָקְחוּ וְשָׁחֲטוּ, ואף אם הם לקחו לעצמם קודם שחית השליח, אין בלקיחתם כדי לבטל את השליחות של הראשון, שאין שליחות בטילה אלא אם ביטל את השליח בפירוש (מרדכי גיטין שסו, בשם תשובת רש"י). ויש שסובר, שאף אם אינו מבטל את השליח בפירוש, אלא רק ממנה שליח אחר לאותה שליחות, השליחות בטילה (ראה טור אה"ע לו, בשם הרמ"ה), והטעם שלא התבטל שליחות הראשון בלקיחת הפסח השני, שמדובר שנמצא הראשון עוד קודם לקיחת השני, ואם כן לקיחת השני היה בטעות, שאילו ידעו שכבר נמצא הפסח הראשון, לא היו מבטלים את השליחות, וביטול בטעות אינו נחשב לביטול (ע"פ עונג יי"ט קנט).

אוּ שְׁשָׁחֲטוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, ואף אם 'אי אפשר לצמצם' שיהיו שני מעשים בבת אחת ממש (ראה שבעות לב, א ועוד), מכל מקום כיון שנראה לנו שהיתה השחיטה כאחת, הרי זה כמי שאינו ידוע לנו של מי נשחט קודם, ואם אפשר לצמצם, ובאמות ידוע לנו שנשחטו בבת אחת ממש, קרבנו פסול בודאי וחייב בפסח שני, כי הדין הוא (ראה לעיל פ"ב, ב) שאין נמנין על שני פסחים כאחד (מהרש"א).

וּפְטוּרֵין מִלְעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי, ואין זה דומה לשליח ששחך את דבר שליחותו, שאם ישחט השליח כבש או גדי קודם זריקה, שחייב המשלח בפסח שני, אף שנשחטו שניהם מספק, הואיל ובשעת זריקת הדם לא היה הפסח ראוי לאכילה [כמבואר בגמ' לעיל (פ"ב, ב) (תוס' ד"ה ופטורין)], כיון שבשליח ששחך שליחותו, מחמת עיוות השליח השליחות בטילה לגמרי (קריי ראם). או שכאן הפסח של השליח ודאי כשר בשבילו, וכיון שיש כאן פסח ודאי כשר, נפטרים מפסח שני מחמת הספק, אבל שם מספק נפסלו לגמרי שני הפסחים, ולכן חייבים בפסח שני (צל"ח).

שְׁנֵיהֶן יוֹצֵאִין לְבֵית הַשְּׂרִיפָה, ופטורים מלעשות פסח שני (רש"י; רמב"ם קרבן פסח ג, י). כי כולם היו מנויים ודאי על הראשון, אלא שאיננו יודעים איזהו הראשון (ר"י מלוניל, וראה מקדש דוד קונטרס קדשים א, א). ויש שסובר שחייבים בפסח שני, כיון שבשעת הזריקה לא היה הקרבן ראוי לאכילה, והרי היא זריקה פסולה (צל"ח, וראה עוד בדבריו להלן צט, א).